

Кривошлик Марія Максимівна
студентка,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-392-0-7>

РОЛЬ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Важливою складовою стратегії економічного керівництва Національного банку України (НБУ) є монетарна політика, спрямована на досягнення різноманітних цілей, таких як підвищення рівня зайнятості, забезпечення цінової стабільності та створення сприятливих умов для економічного зростання. Основною метою цієї політики є впровадження комплексу заходів, узгоджених з державою через центральний банк, у сферах грошово-кредитної та фінансової діяльності для досягнення стратегічних цілей економічного розвитку. Монетарне регулювання відбувається у грошово-кредитній сфері за допомогою диференційованих каналів та інструментів, які у комплексі формують трансмісійний механізм. Під терміном «монетарний трансмісійний механізм» розуміється взаємозв'язок між передачею змін у використанні центральним банком різноманітних інструментів монетарної політики та їх впливом на фінансову ситуацію в країні, що впливає на макроекономічний стан [1, с. 74].

Зазначимо, що результативність монетарної політики залежить від різних ключових аспектів, таких як досягнення відповідного рівня інфляції, стабілізація національної валюти та платіжного балансу, а також забезпечення повноцінного рівня зайнятості населення. Такий підхід дозволяє розглядати монетарну політику як ключовий інструмент у досягненні стабільності та ефективного функціонування економічної системи країни. Нагромадження

дисбалансів у розвитку національної економіки може суттєво обмежити ефективність фінансових трансмісійних механізмів, призводячи до розладів на грошовому, кредитному та валютному ринках. Залежно від етапу ділового циклу та конкретних фінансових інструментів, які використовувалися для стабілізації економічного та фінансового стану, можна виділити два основних типи монетарної політики – рестрикційну та експансіоністську [3].

У періоди економічного підйому, коли необхідно стабілізувати ціни та покращити платіжний баланс, застосовуються рестриктивні заходи, такі як скорочення кредитування та підвищення відсоткових ставок, з метою зменшення ділової активності. З іншого боку, при погіршенні економічних показників, процентні ставки можуть бути знижені для стимулювання кредитування, інвестицій, економічного зростання та зменшення безробіття. Такий експансіоністський підхід спрямований на підтримку економіки в умовах негативного економічного спрямування, забезпечуючи фінансову підтримку та сприяючи позитивному розвитку ключових секторів.

За допомогою монетарної політики, що регулює обсяг грошей в обігу, управління ліквідністю та інші фінансові інструменти, банки спільно з регуляторами мають можливість впливати на економічний клімат, забезпечуючи стабільність і підтримку у важкі періоди економічних труднощів. Такий підхід сприяє збереженню фінансової стійкості та створенню умов для подальшого розвитку економіки [7, с. 22].

Антикризове управління визначається як процес запобігання чи подолання кризи, об'єднуючи дві ключові складові: запобігання виникненню кризового стану за допомогою застосування різноманітних механізмів та подолання кризи в посткризовий період. Завданням державного антикризового управління є ефективне застосування заходів та механізмів для передбачення та попередження складних проблем. Однією з головних функцій апарату антикризового управління є розробка планів антикризового управління, спрямованих на запобігання негативним явищам та прийняття ефективних заходів у разі виникнення кризової

ситуації. Застосування диференційованих ресурсів та реалізація спеціально розроблених механізмів грають ключову роль у забезпеченні стійкості економіки та соціально-економічного розвитку країни. Такий підхід сприяє оптимальному використанню ресурсів та реагуванню на зміни в економічному середовищі, сприяючи попередженню або подоланню кризових ситуацій. Це визначається як необхідна умова для забезпечення стабільності та відновлення економічного розвитку в умовах несприятливих факторів [5, с. 107].

Для забезпечення стабільності та стійкості фінансової системи необхідно розробити чітку концепцію антикризового управління, приділяючи першочергову увагу регуляторній реформі. Ефективна система антикризового управління фінансовою стабільністю ґрунтується на нормативно-правовій базі, якою користуються фінансові суб'єкти при ухваленні стратегічних і тактичних рішень. Правові норми антикризового управління повинні володіти «ефектом передбачення», оскільки якість норм і правил регулювання залежить від рівня (випереджаючого, відстаючого чи деструктивного) впливу на розвиток діяльності суб'єктів фінансових відносин [6, с. 810].

Система антикризового фінансового управління повинна базуватися на діагностиці стану банківської сфери, включаючи аналіз та оцінку національної банківської системи та виявлення факторів, які можуть впливати на неї в майбутньому. Для ефективного антикризового фінансового управління важливо вживати конкретні заходи, такі як створення спеціальних фондів, системна банківська реструктуризація, націоналізація банків, фінансові стимули, а також забезпечити захист інтересів вкладників та кредиторів, що сприятиме стабільності і довірі до банківської системи в цілому [4, с. 20].

Антикризове фінансове управління є системним заходом, який має уникати упередженості та суб'єктивізму, сприяючи ефективному самостійному управлінню кризовими ситуаціями банками. Умови втручання уряду в функціонування банків

виникають лише при серйозній загрозі. Після кризи центральні банки отримують розширені повноваження для антикризового регулювання, використовуючи інструменти макропруденційного регулювання для стабільності фінансової системи. При цьому важливо забезпечити відкритість, прозорість та підзвітність центральних банків, а також узгодженість грошово-кредитної, бюджетної та фіскальної політики [2].

Отже, роль монетарної політики в економічному розвитку країни визначається її здатністю до ефективного використання монетарних інструментів для забезпечення стабільності фінансової системи та підтримки економічного зростання. Раціональне впровадження макроекономічних заходів, спрямованих на балансування цих завдань, дозволяє досягти макроекономічної рівноваги та попереджати можливі загрози для економіки.

Література:

1. Галусян Р. О. Роль монетарної політики в системі забезпечення фінансової стабільності держави. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2023. С. 73–77.
2. Дудченко В. Ю. Роль та функції центрального банку у фінансовій системі. *Науковий вісник Полісся*. 2021. № 1 (20). С. 60–66.
3. Коваленко В. В., Суганяка М. В., Фучеджи В. І. Антикризове фінансове управління в системі суб'єктів економічної діяльності: методи та інструменти оцінювання : монографія. Одеса : Атлант, 2013. 381 с.
4. Кравченко І., Багратян Г. Криза та регулювання фінансової системи: уроки і перспективи. *Вісник НБУ*. 2009. № 1. С. 19–23.
5. Мельник Ю. М. Маркетингові стратегії антикризового управління: класифікаційні ознаки та умови їх застосування. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. № 4 (2). С. 105–110.
6. Mihus I., Koval Y., Laptev S., Bala O., Kopytko M. Monitoring the state anti-crisis management of economic security of the Ukraine banking institutions. *Verstlas: teorija ir praktika*. 2020. Vol. 2. P. 804–812.
7. Sidak V., Koval Y. Anti-crisis management economic safety of banking institutions on the state level: problems and ways of their solution. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovatio*. 2018. Vol. 2. P. 20–28.